

Lisa 1 – Konkreetsete juhtumid ja näited rahapesust kindlustuses

- Aastal 1990 mõisteti Suurbritannia kindlustusseltsi müügiagent kriminaalkorras süüdi rahapesuvastaste eeskirjade rikkumise eest. Agent osales rahapesuskeemis, mille puhul üle 1,5 miljoni USA dollari paigutati esmalt ühte Inglismaa panka. “Vee segamise protsessis” osteti ühekordse preemiaga kindlustuspoliise. Agendist sai kindlustusseltsi parim müüja ja teda autasustati tubli töö eest. Antud juhul ei seisnenud “tubli töö” küll mitte ainult müügitöö tegemises. Ka agendi vahetat ülemust süüdistati rahapesuvastaste sätete alusel. Juhtum näitas, et rahapesu on jõudnud ka kindlustussektorisse ning kui leidub korrumpeerunud töötajaid, võib see kahjustada seltsi mainet ja tuua kaasa kriminaalvastutuse.
- Ühes väiksema ulatusega hiljutises juhtumis uuris politsei ühe narkokaupleja sularahahetinguid. Raha paigutati mitmetele pangakontodele ja kanti seejärel üle teises jurisdiktsioonis asuvale kontole. Seejärel sõlmis narkokaupmees elukindlustuslepingu summale 75 000 USA dollarit. Poliisi eest tasuti kahe erineva ülekandega välismaistelt kontodelt. Väidetavalt pärines raha välismaistest investeringutest. Kui narkokaupleja vahistati, oli kindlustusandja saanud korralduse kindlustuspoliisi ennetähtaegseks tagasiostuks.

Kahjukindlustus

Üks rahapesustrateegia on kindlustuskatte hankimine riskidele, mida kindlustusandjal ei ole. Näiteks ostis üks rahapesija vara- ja õnnetusjuhtumikindlustuse (vastutuskindlustuse) fiktiivsele ookeanilaevale. Rahapesija maksis poliisi eest suuri preemiaid ning andis kindlustusagentidele altkäemaksu regulaarsete kindlustusnõuete rahuldamiseks. Seejuures jälgis ta hoolikalt, et nõuded ei ületaks preemiaid ja kindlustusandja saaks poliisilt mõistlikku kasumit. Sel moel sai kindlustusvõtja hüvitisi, mis tegelikult olid pestud raha. Usaldusväärset kindlustusfirmalt saadud makse on väärtuslik omand, sest vähesed inimesed seaksid raha päritolu kahtluse alla, nähes tšekil või ülekandel tuntud kindlustusseltsi nime.

Elukindlustus – ühekordne preemia

Teiseks strateegiaks on kallite, ühekordse preemiaga kindlustuspoliiside ostmine ning seejärel nende kiire lunastamine.

Rahapesijad kasutavad seda meetodit kindlustusseltsilt väljamakse saamiseks. Neil võib olla kohustus maksta lunastamistasu, kuid nad maksavad seda meelsasti, et saada kätte raha nii usaldusväärsest otsesest allikast nagu kindlustusselts.

Preemiate ülemaksmine

Teine lihtne rahapesuviis on korraldada ülemäärase arvu või ülemäärase summaga kindlustustšekkide või -ülekannete tegemine.

Rahapesijal võib olla nii seaduslikku vara ja äriühinguid kui ka ebaseaduslik ettevõtte. Kindlustus hangitakse seaduslikule varale, kuid kindlustusvõtja maksab “kogemata”, kuid korduvalt suurema preemia ja palub üleliigse summa tagasi maksta. Sageli tehakse seda usus, et suhe kindlustusagendiga on selline, et agent ei soovi minna vastuollu kliendiga, kes toob kindlustusseltsile kasumit ja parandab ka agendi müügitulemust.

Nõuete loovutamine

Samamoodi võib rahapesija korraldada nii, et muidu seaduskuulekad isikud, näiteks firmaomanikud, loovutavad talle oma poliisist tulenevad seaduslikud kindlustusnõuded, mis siis makstakse välja rahapesijale.

Rahapesija lubab sellistele isikutele maksta lisaks kindlustusnõude summale veel teatava protsendi saadud hüvitisest kas sularahas, rahaülekande või reisitšekkidega.

Sellisel juhul ei ole tegemist traditsioonilise pettusega kindlustusandja suhtes. Rahapesija on hoopis huvitatud raha saamisest kindlustusseltsilt kui otseselt rahaallikalt ning nõustub teistele selle eelise eest maksuma.

Rahapesija võib isegi kinnitada, et selline isik ei saa makseid pettusega, sest ta ei taha äratada soovimatut tähelepanu.

Narkokaubandusega seotud rahapesu

Pärast üht Ladina-Ameerikas toimunud narkokaubandusjuhtumi uurimist esitatud hagi tõttu pidi neli maaklerfirmat oma raha külmutama. Varjunime Golden Jet kandva juhtumi uurimist koordineeris USA-s asuv narkokaubanduse uurimise organ *Drug Enforcement Agency* (DEA), millel oli esindajaid ka Suurbritannias ja FBI-s. Hagi tõttu külmutatud summad olid kindlustusraha, mis oli paigutatud kindlustusmaaklerite arvele umbes 50 lennuki kindlustamiseks.

Kohtumäärus puudutas muuhulgas üht Suurbritannia suurimat kindlustusmaaklerit. Juhtum näitas ilmekalt, kui kergesti võib narkokaubandus ja rahapesu prestiižikat kindlustusturgu kahjustada.

Kohtumäärusega külmutati lennukite kindlustuspreemiad, mille olid maksnud 17 Colombia ja Panama lennutranspordiettevõtet ja üheksa eraisikut. Hagi mainiti 50 lennukit, sh 13 Boeing 727-t, üht Boeing 707-t, üht Prantsuse Caravelle'i ja kaht Hercules C130 transpordilennukit.

Suurbritannial oli selles hiiglaslikus, Washingtonis asuva DEA koordineeritavas narkokaubanduse vastases aktsioonis väike roll. DEA ametnike arvates on Golden Jet üks suurimaid hoope, mis neil on õnnestunud narkoärile anda.

DEA poolt juhitud Ameerika võimuorganid võtsid kinni väidetava Colombia narkoparuni ja kirjeldasid, kuidas DEA koordineeritud aktsiooni käigus konfiskeeriti tonne kokaiini, mille väärtus ulatus miljarditesse dollaritesse. Viidati ka suure kokaiinitöötlemistehase ja üle 22 miljoni dollari maksnud lennukite hävitamisele Colombias.

Süüdistuse kohaselt vedasid transpordifirmad 1980. aastatel ja 1990. aastate algul Lõuna-Ameerikast Põhja-Ameerikasse tonnide kaupa kokaiini, luues sel moel sideme narkootikumide tootjate ja tarbijate vahel. USA-sse sissetulevast kokaiinist saabub suur osa lennutranspordiga ning just sel ajal tõusid Colombia kartellid oma jõukusega esile.

Kahjukindlustus – kunstlikud nõuded

Ühes kindlustuspettuses, mille summa ulatus 6 miljoni USA dollarini, mõisteti neli inimest süüdi rahapesus ja pettuses. USAs osteti, renditi või liisiti luksusautosid ja kindlustati need. Seejärel viidi autod Hongkongi, et need Hiina teistes linnades kuni kolm korda turuväärtusest kõrgema hinnaga edasi müüa. Süüdistatav esitas võltsitud kindlustusnõude, väites, et autod on varastatud. Hongkongi saadeti umbes 120 autot. California osariikliku kindlustusinspektsiooni andmetel on juhtumiga seoses süüdistus esitatud rohkem kui 70 inimesele.

Ettemaksupettuse näide

Taust

Hiljuti on toimunud rida juhtumeid, kus kindlustusseltsid on ettemaksupettustele teadmatuse tõttu kaasa aidanud või nendes kannatajaks olnud.

Ettemaksupettus seisneb selles, et koostatakse dokumendid finants- või pangandustehingu kohta, mida peaaegu päris kindlasti ei ole tegelikkuses toimunud. Eesmärgiks on süütult kolmandalt isikult välja petta ettemakse või sissemakse, mis sellise isiku arvates annab talle osaluse finantstehingus, madala intressiga või intressivaba laenu või mõne muu finantshüve. Varjamiseks kasutatakse mitmesuguseid tehinguid; tavalisemad on finantsinstrumentidesse investeerimine, laenud, “iselikvideeruvad” laenud või muud finantshüved. Ehkki sellised tehingud on üldiselt panga- või väärtpaberitehingud, juhtub mõnikord, et tehing väidetakse olevat tagatud või pärinevat kindlustusandjalt.

Pettuse liigid

Kõige tavalisem ettemaksupettus seisneb selles, et pettur pöördub madala krediidiireitinguga või finantsraskustes ettevõtte või riigi poole ja pakub soodsa kursiga finantseeringut. Samamoodi võidakse potentsiaalsele investorile pakkuda investeringut ülikõrge tulumääraga tehingusse. Mõlema juhul küsitakse laenusajalt või investorilt ettemaksu tehingu kulude katteks või sissemakseks. Kui ettemaks on tasutud, kaob pettur koos rahaga ja edasisel uurimisel osutub kogu tehing fiktiivseks.

Sellised tehingud võivad olla üsna mahukad, näiteks Suurbritannias kaotas pliiditootja Bellingi pensionifond ettemaksutehingutes umbes 2,1 miljonit ja Päästearmee umbes 6,2 miljonit naelsterlingit.

Näiteid kahtlastest tehingutest

Nõuded

Üheks põhiliseks kindlustuse kaudu rahapesemise viisiks on nõude esitamine. Allpool on kirjeldatud kolme näidet, mille puhul nõude alusel on teatatud rahapesukahtlusest.

- Nõudest teatas õigusnõustajast kindlustusvõtja, kelle üks tema klientidest oli kohtusse kaevanud. Õigusnõustajat süüdistati konfidentsiaalsuskohustuse rikkumises, mistõttu kliendi võlausaldajad avastasid väidetavalt välismaale smugeldatud raha. Kindlustatud advokaadid esitasid dokumente, mis viitasid, et õigusnõustaja klient võis tegeleda maksude vältimise, valuuta salakaubaveo ja rahapesuga.
- Teatati nõudest, mis tulenes väärtuslike kaupade kaotsiminekest transiidil. Kindlustatu tunnistas uurijatele, et ta esines tankistina isikute eest, kes soovisid "musta raha" kasumlikult investeerida. Arvatakse, et väidetavalt sularaha eest ostetud kaupu ei olnudki olemas või et kaupade kaotsiminekku korraldasid kindlustushüvitise saamiseks ja said hüvitise näol kätte "puhta" raha.
- Kindlustusandjad on avastanud juhtumeid, kus rahapesu meetodina makstakse preemiad ühes vääringus ja nõuded esitatakse teises.
- Kohapealse visiidi käigus näidati kindlustusjärelvalvele ühe panga kaudu esitatud hüvitisenõuet, mille seotust rahapesuga kindlustusandja võimalikuks ei pidanud. Kindlustusandja kaalus, kas lükata nõue tingimustele mittevastavuse tõttu tagasi. Järelevalve kontrollis kindlustusandja dokumente ja leidis, et üks panga kliente on seotud suure pettuse- ja rahapesujuhtumi uurimisega, mida teostasid rahvusvahelised õiguskaitseasutused.
- Pärast ühe pettuse edukat hagemist ülemkohtus said kohtuasjaga seotud kindlustusandja juristid ja kahjukäsitlejad teada, et süüdimõistetud pettur oli seotud ka teiste võimalike pettustega, sh rahapesuga.

Preemiate tagastamine

Mitmel juhul on rahapesuks kasutatud kindlustuspoliisi enneaegset tühistamist ja preemia tagastamist. See on toimunud juhtudel, kui:

- sama kindlustusandja/vahendaja on sõlminud mitu poliisi väikestele summadele ja siis kõik korraga tühistanud;
- preemia tagastati teisele kontole kui see, millelt preemia maksti;
- tagastamist taotleti preemiast erinevas vääringus ning
- poliise osteti ja tühistati regulaarselt.

Preemia ülemaksmine

Preemia ülemaksmine toimub pigem kindlustusmaaklerite kui kindlustusandjate puhul. Kuid seda on minevikus kasutatud rahapesumeetodina. Riskihindajad peaksid olema eriti valvsad, kui:

- enammakstud summa ületab teatud piiri (näiteks 10 000 USD või sellega võrdväärne summa);
- ülemäärane summa palutakse tagasi maksta kolmandale isikule;
- kindlustatu asub rahapesuga seostatavas jurisdiktsioonis ja
- ülemaksmise suurus või regulaarsus äratub kahtlust.

Elukindlustus

Ühel juhul üritati osta elukindlustuspoliise mitmele välisriigi kodanikule. Riskihindajalt taotleti kindlustussummat, mille puhul hüvitis oleks sama suur kui preemia. Viidati ka sellele, et poliiside katkestamisel tuleb preemia tagasi maksta kindlustatu teises jurisdiktsioonis asuvale pangakontole.

Kõrge maakleritasu / kolmanda isiku maksed / preemia ebatavaline liikumine

Kõrget maakleritasu saab kasutada kolmandale isikule maksmiseks, kes ei ole kindlustuslepinguga seotud. See langeb sageli kokku näiteks preemiaülekannete ebatavalise liikumisega.